

Assaig **Jaume Ferrer**

Elogi del ruralisme

Fa uns anys el fenomen demogràfic de retornar al camp es va batejar com a *neoruralisme*. A *Cròniques rurals*, els vint entrevistats defugen l'etiqueta perquè per a la majoria el món rural no és cap novetat, sinó més aviat un retrobament amb els seus orígens i la reivindicació d'una filosofia associada a un model de vida que preserva el territori, i a una manera d'entendre l'existència humana. Els pagesos sempre han estat els actors més destacats d'aquest paisatge; una classe social en extinció i que, amb paraules de Joan Rendé, eren "aquells homes que parlaven de coses serioses". Pagès, carro i mula van esdevenir la foto fixa del camp català fins després de la primera meitat del segle XX. Diu la dita que "el temps és com una mula, mai no recula"; atent a la saviesa popular, el fotògraf Josep Bou va començar a registrar, des dels anys setanta, l'evolució dels carros conscient que a través d'aquests vehicles de càrrega "hi ha un món que veus com desapareix". El temps, tant el meteorològic com el cronològic, marca la vida en el món rural. Armand Puig recorda que quan exercia de capellà en pobles de la Segarra i la Conca "la relació amb el temps era tota una altra. No té res a veure amb la relació que hi mantenim ara, basada en l'acceleració".

Els entrevistats destaquen les qualitats de l'àmbit rural LLUÍS ARCAL

Testimoniatge actual

Cròniques rurals és una mostra de testimoniatge actual, una mirada polièdrica sobre la vida al rerepaís, en què s'incideix en els hàbits i costums que han configurat el caràcter de la gent de comarques. Una polifonia de veus ben dirigida per Jordi Llavina i Carme Martí. La majoria dels entrevistats són homes i dones nascuts entre els anys quaranta i seixanta que, en bona mesura, van ser la primera generació a marxar del poble perquè la ciutat oferia

noves oportunitats laborals i professionals. La partida i el retorn són elements clau per entendre l'evolució demogràfica del camp català, tal com destaca el poeta Joan Margarit: "Recordo que el dia que vam arribar aquí, mataben el porc a la plaça. Llavors [1969] Forès era un poble mig abandonat, que havia passat de tenir cinc-cents habitants a tenir-ne amb prou feines trenta. Moltes persones van acabar emigrant a Barcelona, on s'ocupaven fent de porters". Més de quaranta anys més tard,

el filòsof Josep Maria Esquirol retorna a la casa de Sant Joan de Mediona, on va néixer i des d'on ara reflexiona sobre l'existència: "La vida –o, almenys, la meua– és un desig de retorn. En aquest sentit, la casa és com la infantesa. No s'hi torna igual que com eres fa tants anys."

Valors sòlids

El món rural se'ns revela com un àmbit amb uns valors sòlids que la seva gent transmetia als fills sense vacil·lacions, i

que mai no hauríem d'haver permès que la postmodernitat ens arrabassés en nom d'una modernitat mal entesa. Avui volem inculcar-los de nou a corre-cuita des de l'escola: esforç, treball, responsabilitat, estalvi o cooperació. Un gran llibre en forma d'elogi del ruralisme i d'un món que cal vindicar perquè és on arrela la nostra identitat i d'on brota una manera d'entendre la vida que hauríem de preservar; ja sigui des del neoruralisme o de l'estricta sentit comú, el menys comú de tots els sentits. *

Cròniques rurals
El testimoni de vint personalitats del nostre país en la seva relació amb el camp i l'entorn rural

Entrevistes: **Jordi Llavina i Carme Martí**

Fotografies: **Albert Carreras**

Editorial: **Barcino Barcelona, 2011**

Pàgines: **240**

Preu: **16 euros**

Història

Xavier Serrahima

Fidelitat infrangible

Joan Solé i Pla
Un separatista entre Macià i Companys
Companys
Autor: **Joan Esculies**
Editorial: **Edicions de 1984**
Barcelona, 2011
Pàgines: **366**
Preu: **18,00 euros**

Escriure història suposa sembrar clapes de claror al bell mig de l'oceà de l'oblit que amenaça d'engolir-ho tot. A la nostra terra aquest combat contra la desmemòria (sovint induïda) implica, també, complir un deute d'honor moral amb aquells que deixaren esquinçalls de les seves vides en l'incorregible naufragi causat per la sagnant dictadura franquista.

L'obra de Joan Esculies –molt ben documentada, escrita amb un llenguatge tan àgil com engrasador– recobra una figura senzilla i en-

tranyable, més pública que no pas política, que havia estat fins ara pràcticament negligida.

Tal com ens avança la nota preliminar, les opinions i reflexions de Solé i Pla –basades en gran part en el seu diari privat inèdit– esdevenen tan interessants com apassionants precisament perquè "per aquest fet, aporten una informació molt valuosa per comprendre millor la seva època. Atès que no hi ha cap reserva en allò que podia ser dit o allò que calia ser silenciats".

Immersos en la tirania del que és

políticament correcte, aquest text heterodox ens brinda un vivificant punt de vista –menys heroic, menys idíl·lic, menys mític (menys homèric, si es vol), però molt més real i, per tant, força més creïble– d'aquells anys mig oblidats, tan asfixiants i tenebrosos.

Un dels seus majors encerts és fornir-nos una doble biografia: la del doctor independentista Joan Solé i Pla, que creà el mite dels 12.000 voluntaris catalans de la legió estrangera francesa, i –el que és més important– la de Catalunya durant du-

rant 30 dels anys (1917-1950) més fonamentals i decisius del nostre passat recent.

Tot assistint a un pelegrinatge vital individual, recobrem la memòria d'uns fets imprescindibles per al coneixement del que fórem, del que som i del que podem ésser. Narrats a través d'una de les visions més directes i insubornables possible: la d'una persona lleial al país que –malgrat alguna desorientació ocasional– sabé mantenir sempre una fidelitat infrangible a les seves conviccions nacionals. *